

توقف برنامه هسته‌ای ایران انتظار نهایی آمریکا از توافق ژنو

تحلیل‌گران آمریکا و اروپا معتقدند بخش دشوار و اصلی مذاکرات هسته‌ای با ایران از این به بعد و هنگامی است که آمریکا بخواهد سراغ حق غنی‌سازی ایران برود. این محافل معتقدند در آن صورت مذاکرات شکست خواهد خورد چرا که هیئت ایرانی نشان داده غنی‌سازی را خط قرمز خود می‌داند.

تحلیل‌گران آمریکا و اروپا معتقدند بخش دشوار و اصلی مذاکرات هسته‌ای با ایران از این به بعد و هنگامی است که آمریکا بخواهد سراغ حق غنی‌سازی ایران برود. این محافل معتقدند در آن صورت مذاکرات شکست خواهد خورد چرا که هیئت ایرانی نشان داده غنی‌سازی را خط قرمز خود می‌داند.

کنت پولاک عضو مرکز سیاستگذاری خاورمیانه در اندیشکده بروکینگز در این باره نوشت: توافق ژنو یک گام درست بود اما ما هنوز با مقصد نهایی فاصله بسیار داریم. این توافقنامه همه انتظارات مربوط به نکات فنی را تامین کرد و یا به عبارتی، به نوعی فراتر از این انتظارات عمل کرد. طبق این توافقنامه ایران در طول 6 ماه اجرای توافق نمی‌تواند هیچگونه پیشرفتی در زمینه رسیدن به توان جهش هسته‌ای داشته باشد.

وی می‌افزاید: علاوه بر این، مقوله تبدیل یا انهدام ذخایر اورانیوم غنی‌شده حدود 20 درصدی ایران، امتیازی بزرگ و غیرقابل انتظار است که تضمین می‌دهد آنها در پایان این 6 ماه، بیش از امروز و یا بیش از این 6 ماه بدون امضای توافقنامه، از چنین توانی (ذخیره غنی‌سازی حدود 20 درصد) فاصله بگیرند.

وی اضافه کرد: در عین حال باید اعتراف کرد رسیدن به توافق نهایی و جامع بسیار دشوارتر از روند دستیابی به توافق اولیه است. همچنان باید منتظر ماند و دید آیا ایرانی‌ها آماده قبول توافقنامه نهایی هستند که مطالبات عملی و نه تئوریک آنها را تامین می‌کند. چنانچه تهران بر اصول خود به ویژه حق غنی‌سازی و لغو همه تحریم‌ها پافشاری کند، دستیابی به توافقنامه جامع غیرممکن است.

روزنامه نیویورک تایمز نیز در گزارشی خاطرنشان کرد: مرحله دشوار کار تازه شروع شده است. توافق موقت هسته‌ای ایران بسیاری از موضوعات بنیادین قابل طرح در مذاکره برای توافق جامع را مشخص نمی‌کند و امکان دارد اصلاً توافق نهایی حاصل نشود و دو طرف صرفاً به دادن امتیازاتی جزئی به یکدیگر اکتفا کنند.

مایکل گوردون در این تحلیل می‌افزاید هرچند تلاش دولت اوباما در تعطیل ساختن موقت بخش اعظم اجزای برنامه هسته‌ای ایران موفقیت‌آمیز بود، اما چالش اصلی و مهم او برای به عقب راندن برنامه هسته‌ای ایران هنوز باقی است. توافق موقت گزینه‌های مورد تاکید هیچیک از طرفین مذاکره را سلب نمی‌کند و بر اعمال قابل برگشت بسیاری تاکید دارد.

«اولی هاینون» جانشین اسبق مدیرکل «آژانس بین‌المللی انرژی اتمی» در این باره می‌گوید: بخش دشوار کار از اینجا به بعد شروع می‌شود. در توافق موقت حتی مهلت زمانی برای توافق جامع و پایدار مشخص نشده است.

«ری تکیه» از مسئولان سابق وزارت خارجه آمریکا و از اعضای برجسته شورای روابط خارجی آمریکا هم گفته است: شرایط توافق جامع و فراگیر هنوز مشخص نشده و فقط اشاره شده است که توافق مهلت زمانی خواهد داشت.

نیویورک تایمز در ادامه تحلیل خود می‌نویسد: توافقنامه موقت ژنو دقیقاً صراحت ندارد به اینکه ایران مجاز است به غنی‌سازی اورانیوم ادامه دهد. نظر آمریکا و شرکایش این است که محدودیتهایی در این عرصه اعمال شود و مشخص شود آنها تا سقف چه میزان غنی‌سازی موافقت دارند. در توافق موقت الزامات عملی برای غنی‌سازی تصریح شده است. ظاهراً اختلاف نظر میان ایران و آمریکا بر سر این الزامات زیاد است.

«گری سیمور» از اعضای شورای امنیت ملی آمریکا در دولت نخست اوباما که مدافع تحریم‌های سخت است می‌گوید موضوعات فوق از محورهای اصلی گفت‌وگو برای توافق جامع خواهد بود.

سیمور می‌افزاید: «ما غنی‌سازی بسیار مختصر و محدود می‌خواهیم اما ایرانی‌ها غنی‌سازی را در مقیاس صنعتی می‌خواهند.»

«دیوید آلبرایت» رئیس موسسه علوم و امنیت بین‌المللی می‌گوید: «توافق موقت، محدودیتهای قبودی را که در معامله نهایی باید لحاظ شود مشخص نکرده است.»

نیویورک تایمز نوشت: به اعتقاد تحلیلگران سیاسی به نظر می‌رسد راه رسیدن به راه‌حل جامع سخت و دشوار خواهد بود. امکان دارد هرگز توافقی پایدار حاصل نشود.

در همین حال سوزان مالونی عضو ارشد موسسه بروکینگز نیز در مقاله‌ای تحلیلی خاطرنشان کرد: 10 سال پس از آن که آخرین بار ایران با دادن امتیازاتی درباره فعالیت‌های هسته‌ای خود موافقت کرده بود، غرب سرانجام به توافقی تاریخی رسیده که شروع به از بین بردن نگرانی‌های دیرینه درباره آمل هسته‌ای ایران می‌کند.

وی می‌افزاید: این توافق مقدماتی آغازی نیرومند است برای وظیفه ناتمام تضمین اینکه تهران به سلاح هسته‌ای دست نمی‌یابد. این توافق شامل موارد گسترده‌ای از محدودیت‌ها و راستی‌آزمایی‌ها درباره برنامه هسته‌ای ایران است که در گذشته کسی فکر چنین موارد گسترده‌ای را نمی‌کرد. مسئله مهم دیگر اینکه این توافق تهران را به یک فرایند دیپلماتیک جاری گره

می‌زند که پاداش‌های واقعی آن تا زمان دستیابی به یک توافق جامع به تعویق می‌افتد. تحلیلگر موسسه بروکینگز می‌افزاید: نتیجه کلی اینکه تهران در قبال قمار هسته‌ای پاداش اندکی در کوتاه‌مدت دریافت می‌کند اما شرکت‌های ایرانی همچنان با موانع شدیدی برای دادوستد با بقیه جهان روبه‌رو خواهند بود. مالونی تأکید کرد: کار مورد نیاز برای رسیدن به یک توافق فراگیر، از مذاکرات گذشته دشوارتر خواهد بود. همچنین روزنامه فرانسوی فیگارو درباره مذاکرات ژنو نوشت: مذاکرات واقعی از این به بعد و پس از اینکه توافق موقت 6 ماهه نوشته شد، آغاز می‌شود. یک نقطه مبهم هم، اصل غنی‌سازی است که ایران می‌خواهد حفظ کند و غرب مخالف آن است. این روزنامه همچنین از قول یک دیپلمات آمریکایی نزدیک به پرونده هسته‌ای ایران نوشت: ما واقعا توافقی برای نابودی غنی‌سازی ایران می‌خواهیم. مشکل اینجا است که ما به خواسته خود دست نیافتیم. حال که نابودی میسر نشده است، این سازش غنی‌سازی را متوقف می‌کند. این بهتر از آن است که توافقی صورت نمی‌گرفت. روزنامه فرانسوی نوشت: تا این لحظه توافق مذکور فقط وقفه‌ای در برنامه هسته‌ای ایران محسوب می‌شود. همچنین رابرت آینه‌ورن در وب‌سایت اندیشکده بروکینگز نوشت: توافقنامه اولیه هسته‌ای با ایران، شالوده‌ای محکم برای مذاکرات دشوار آتی بنا نهاد و موید این مسئله است که تحریم‌های شدید به عنوان اهرمی برای واداشتن ایران به پذیرش توافقنامه نهایی لازم است. وی افزود: طبق خط قرمزی که نخست‌وزیر اسرائیل تعیین کرد، ایران باید کمتر از 250 کیلوگرم اورانیوم 20 درصد غنی شده‌ای که امکان تبدیل سریع آن به اورانیوم مورد نیاز در ساخت تسلیحات وجود دارد، داشته باشد. توافقنامه‌ای که روز یکشنبه در ژنو امضا شد، این میزان را برای ایران به صفر خواهد رساند. شاید به خاطر زیاده‌خواهی‌های آمریکا و غرب است که روزنامه گاردین در گزارشی نوشت: واکنش‌های اولیه به امضای توافقنامه ژنو اشاره به این واقعیت است که حفظ این توافق شاید از امضای آن به مراتب دشوارتر باشد. آیت‌الله خامنه‌ای رهبر عالی ایران از فعالیت تیم مذاکره‌کننده حمایت کرده و به وزیر خارجه جمهوری اسلامی اعتماد دارد اما ممکن است کنگره آمریکا و برخی هم‌پیمانانش مشکلاتی در مسیر اجرای توافق ایجاد کنند و نتایج آن از اینکه توافق شامل تعطیلی دستگاه‌های سانتریفیوژ نشده ناراضی است.